

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 20 augusti 1940 kl. 3.30 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser femte huvudtiteln.

(2:a avd.)

1:o) **Uppförande av anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever m. m.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (*Bilaga 3*; punkt 1, sid. 11—13 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden den 1 augusti 1940) föreslagit riksdagen att till Uppförande av anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever m. m. å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

För uppförande av ifrågavande anstalt har riksdagen tidigare beviljat sammanlagt 920,000 kronor. Det nu äskade beloppet avser att täcka merkostnader, som uppstått till följd av prisstegringar å materialier och arbete sedan år 1937, då de till grund för företaget liggande kostnadsberäkningarna verkställdes.

Utskottet.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppförande av anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever m. m.* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

2:o) **Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, sid. 13—15) att till Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett anslag av 240,000 kronor, därav 200,000 kronor beräknats för riksluftskyddsförbundets verksamhet och 40,000 kronor för svenska röda korset.

Det nu äskade beloppet avser att täcka resterande utgifter för en under

budgetåret 1939/40 bedriven utbildning av sjukvårdspersonal för det allmänna luftskyddets behov, vilken utbildning på anmodan av luftskyddsinspektionen ombesörjts av svenska röda korset.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

3:o) **Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, sid. 15—18) medgiva, att från det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget av 1,000,000 kronor till Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner må enligt av departementschefen angivna grunder utgå bidrag för inköp av motorbrandsprutor jämväl till sådana kommuner, vilka verkställt inköpen före den 31 maj 1940.

Sedan 1940 års lagtima riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 167, för vartdera av budgetåren 1939/40 och 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 1,000,000 kronor till Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner, har Kungl. Maj:t den 31 maj 1940 ställt anslagen till luftskyddsinspektionens disposition för användning i överensstämmelse med de i propositionen angivna grunderna. Dessa grunder inneburo bland annat, att kommuner, som under år 1939 åtnjutit understöd av skatteutjämningsmedel, skulle genom inspektionens försorg erhålla brandsprutorna kostnadsfritt. Beträffande andra kommuner skulle gälla, att kostnaden, i den mån den icke överstege ett belopp, vilket, om det utdebiterades under ett år, skulle medföra en höjning av kommunalskatten med 5 öre per skattekrona, finge bäras av vederbörande kommun, under det att en eventuellt överskjutande kostnad skulle gäldas av statsmedel. I anskaffningskostnaden finge dock icke inräknas eventuellt uppkommande fraktkostnader, vilka alltså skulle erläggas av kommunerna. Någon retroaktiv tillämpning av dessa grunder ifrågasattes icke i nämnda proposition.

Såväl luftskyddsinspektionen som vissa andra myndigheter hava emellertid sedermera gjort framställningar i syfte att skapa möjligheter till statsbidrag för ifrågavarande ändamål även för kommuner, som tidigare inom viss tidrymd anskaffat motorbrandsprutor. Luftskyddsinspektionen föreslår därvid den 1 september 1939 såsom lämplig gräns för en retroaktiv tillämpning av hithörande bestämmelser.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Av den lämnade redogörelsen framgår att ett flertal kommuner inköpt erforderliga motorbrandsprutor under nu pågående krig, men innan ännu möjlighet uppkommit att erhålla statsbidrag till inköpskostnaderna. Åtskilliga

av dessa kommuner torde vara i den ekonomiska situationen att de — om de en tid uppskjutit sina inköp — kunnat erhålla sina kostnader helt eller delvis täckta från förenämnda av riksdagen anvisade anslag. Det synes obilligt, att de kommuner, som sålunda på ett jämförelsevis tidigt stadium vidtagit åtgärder för ett av nuvarande tidsläge betingat effektivt ordnande av sitt brandväsende, skulle komma i ett sämre läge än de kommuner, vilka avvaktat statsmakternas beslut. Möjlighet synes därför böra öppnas att, där skäl därtill äro, bevilja även förstnämnda kommuner statsbidrag till uppkomna utgifter av här ifrågavarande slag. Bidragstilldelningen måste med nödvändighet bliva restriktiv. Rätten att pröva huruvida i här föreliggande fall statsbidrag bör utgå eller ej torde böra förbehållas Kungl. Maj:t. Statsbidrag för angivna ändamål synas lämpligen böra bestridas från det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget till bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner. Det avsevärda överskridande som därvid är att motse torde icke böra föranleda att medel nu äskas för förstärkning av anslaget. Riksdagens samtycke bör emellertid inhämtas till den föreslagna dispositionen.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet rimligt, att möjlighet till statsbidrag i viss utsträckning beredes kommuner, som inköpt eller eljest vidtagit åtgärder för anskaffande av motorbrandsprutor före den 31 maj 1940, då statsmedel för ändamålet ställdes till förfogande. Med avseende å den omfattning, i vilken möjlighet till retroaktivt statsbidrag bör öppnas, synes utskottet dock vissa jämkningar i de av departementschefen förordade grunderna önskvärda. Enligt utskottets mening tala sålunda starka skäl för att kommuner, som efter den 30 juni 1939 inköpt erforderliga motorbrandsprutor, tillerkännas samma rätt till statsbidrag som de, vilka verkställt sina inköp efter den 30 maj 1940. Å andra sidan torde uttryckligen böra fastslås, att kommuner, som inköpt motorbrandsprutor före den 1 juli 1939, icke må kunna ifrågakomma till statsbidrag för nu berörda ändamål.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att från det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget av 1,000,000 kronor till bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner må med de jämkningar, som utskottet ovan förordat, utgå bidrag enligt av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 1 augusti 1940 angivna grunder jämväl till sådana kommuner, vilka under tiden den 1 juli 1939—den 30 maj 1940 verkställt inköp av motorbrandsprutor.

4:o) **Understöd åt civila flyktingar från Norge, Danmark och Finland m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, sid. 18—20) att till Understöd åt civila flyktingar från Norge, Danmark och Finland m. m. å

tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 300,000 kronor.

Ifrågavarande anslag avser att täcka utgifter för drift av mottagnings- och internatförläggningar samt för understöd och resor åt civila flyktingar, som omhändertagits enligt av Kungl. Maj:t den 31 maj 1940 fastställda bestämmelser. För ändamålet hava 100,000 kronor den 21 juni 1940 anvisats att utgå från det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Understöd åt civila flyktingar från Norge, Danmark och Finland m. m.* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 300,000 kronor.

Stockholm den 20 augusti 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Eriksson* i Ljusdal, *Ström* i Lidköping, *Heiding*, *Berling*, *Mannerskantz*, *Andersson* i Fältenborg, *Andersson* i Rixö, *von Heland* och *Nisser*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Andersson* i Tungelsta, *Andersson* i Falkenberg, *Närlinge*, *Andersson* i Löbbo, *Lindberg* i Umeå, *Gustafson* i Vimmerby, *Lundberg* och *De Geer*.
